

Pohitimo z jesensko setvijo

Čedalje manj je dni, ki nam še preostajajo za izpolnitev plana jesenske setve. Zaradi tega moramo te preostale dni narediti vse, da bomo plan, ki je žoljensko važnost za vse naše delovno ljudstvo, pravočasno izpolnili. Gre za najbolj enostaven račun — gre za to, da bo imelo naše delovno ljudstvo prihodnje leto dovolj kruha.

Skrb za izpolnitev plana jesenske setve ne sme nikakor ostati samo na ramah ljudskih odborov, ali pa celo na ramah posejanih delavcev. Pravočasna izpolnitev setve mora biti sedaj najvažnejša naloga vseh partijskih in množičnih organizacij. Dosedanje izkušnje jesenske setve kažejo prav na to pomanjkljivost, na premajhno zanimanje partijskih in množičnih organizacij. Ob večjem zanimanju naših delovnih množic za to važno nalogo bi bili tudi vsi poskusi okorelih soprožnikov, vaških špekulantov pravočasno preprečeni. Prav ti paški špekulanti skušajo izrabiti premajhno zanimanje partijskih in množičnih organizacij in sabotirati jesensko setev, ter na ta način škodovati delovnemu ljudstvu.

Sedaj ko se po vsej Sloveniji priširo pripravuje za politično in ljudsko odbore je tudi opravljanje jesenske setve sestaven del predložiteljnih priprav. Temeljita evidenca o posejanih površinah bo pokazala, kdo je pošten deloven kmet in kje se skriva soprožnik ljudske oblasti, saboter, špekulant. Izoravanje plana jesenske setve je hkrati tudi merilo dela ljudskega odbora.

Sedanja poročila o poteku jesenske setve, torej evidenc, še vedno ni najboljše. Še v marsikaterem kraju niso niti dobro pričeli s setvijo, namreč da bi bila setev že zaključena. To velja ne samo za privatni sektor, temveč ponekod tudi za obdelovalne zadruge. Tako na primer v St. Petru (OLO Novo mesto) še do konca prejšnjega tedna niso prav ničesar posejali. V KOZ Vtapa pa komaj 65%, v Hudem logu pa 50%. V kamniškem okraju je bila setev po zadnjih poročilih takole izvedena: KOZ, zadruga posestva in industrijske ekonomije so setev izorali že 100 odstotno, zadruga ekonomije pa 82%. Privatni sektor pa: kmetje 100 odstotno, srednji 98 in večji kmetje 92%. V goriški oblasti je setev izorala 68,8%, ker so v nižinskih predelih komaj pričeli s setvijo. KOZ Bilje (OLO Gorica) je setev iz-

INDUSTRIJA USNJA NA VRHNIKI DVIGA PROIZVODNJO IN IZBOLJŠUJE KVALITETO

Delovni kolektiv industrije usnja na Vrhniki je v tekmovalnosti po novem načinu dela dosegel 256% norme. Ker je to postal stalen način dela, so dvignili proizvodnjo za 9%, istočasno pa izboljšali kvaliteto za 35% ter sortiment za 22 odstotkov.

V tovarni usnja na Vrhniki bodo ves mesec november tekmovali za dvig storilnosti in nadaljnega izboljšanja kvalitete. Z doseženimi uspehi hočejo počastiti Dan republike.

Tekmovalno geslo delavcev v lesni industriji: IZPOLNITI PLAN DO 29. NOVOBRA

Mogočnemu poletu delavcev v vseh naših gospodarskih panogah, da bodo letni plan izpolnili do 29. novembra, se pridružujejo tudi delovni kolektivi v gozdni in žagarski proizvodnji. Gozdni in lesno-žagarski ter predelovalni kolektivi se na tekmovalnost za izpolnitev plana do 29. novembra že delj časa pripravljajo. Prav za prav, posamezni kolektivi v tej panogi so že pokazali z delom, da je plan mogoče doseči. Tako je gozdno gospodarstvo Bled že pred nekaj dnevi izpolnilo celotni plan. Tudi LIP Ilirka Bistrica, tovarna glasbil v Mengšu, tovarna igrač v Novem mestu in tovarna finega pohištva v Trzinu so letošnji proizvodni plan že izpolnili. Ti pomembni rezultati pa so posledica uvajanja novih metod in oblik dela, predvsem brigadnega načina dela in tekmovalnosti za večjo storilnost. Posamezni primeri, kot na primer v GG Potočina, kažejo, da se je storilnost dela z brigadnim načinom dvignila ne le pri tekmovalcih in samo v času tekmovalnosti, temveč je ta storilnost računana povprečno na posameznika že 2,63 kub. m pri hlobovini. Nedvomno bi bili uspehi lahko še večji, če bi izkušnje prenesli na vse brigade. Tega načina pa se poslužujejo zaenkrat še le pri GG Bled, kar je dalo tudi možnost, da so svoji letni plan že izpolnili.

Kot rečeno pa je v tej panogi gospodarstva prav od sleherne faze odvisna celotna izpolnitev plana. Kajti plan proizvodnje v gozdno-žagarski proizvodnji je nedeljiv in zavisi celotna izpolnitev od poseka in izdelave gozdnih sortimentov, od opravila in prevoza do kamionov, cest, žagarskih obratov in železniških postaj, od izdelave v žagarskih in lesno-predelovalnih obratih ter končno od odnosa lesa za domačo potrebo in

polnil s 125%. V LRS je setev do 7. novembra izpolnjena s 84,2%, in sicer: državni sektor 89,1%, zadrugi 81 in privatni 84,9. Po obsegu izpolnitve od borih pa je setev izpolnjena v odstotkih: ljubljanska 88,6, mariborska 83,5, goriška 68,8 in Ljubljana-mesto 82,6.

Letošnja jesenska setev je planirana za obo republiko in je plan za posamezne kulture razdeljen na ose okraje. Opaža pa se, da se pri planu setve žitaric skoraj v nobenem okraju ne ujemajo okrajni plani za setev žitaric s planom ministrstva za kmetijstvo oz. s planom oblastnega odbora. Prav zaradi tega je potrebna še boljše evidenca o posejanih površinah, oziroma je potrebno vse plane uskladiti.

Glede na to, da morajo biti podatki o planiranih površinah setve in o dejansko posejanih površinah enaki, bo v prihodnjih dneh izoršen pregled jesenske setve. Ob tem pregledu, v katerem bodo sodelovali vse množične organizacije, se bo točno ugotovilo na vseh sektorjih lastništva, ločeno po posejanih velikostih za privatni sektor, koliko je posejanih površin, ki so bile določene za jesensko setev. S tem pregledom oz. dobljeno evidenco bo omogočeno, da se bo spomladaj posejalo še vse ostale setevne površine, ki niso bile izorane sedaj v jeseni. Ta evidenca pa bo v pomoč tudi pri izpolnjevanju oddaje v prihodnjem letu.

Pred kakimi 80 leti so začeli v Savinjski dolini saditi hmelj; več podjetnih kmetovalcev v okolici Zalca je napravilo prve večje poskuse za gojenje, ki so odlično uspeli. Hmelj so začeli gojiti v vedno večjem obsegu. Pridelek v prvih desetletjih pa je bil kvalitativno precej nizak. Pozneje jim je s skrbno selekcijo in aklimatizacijo uspelo vzgojiti iz angleških vrst tako zvanj »savinjski golding«, ki je kaj kmalu pokazal sijajne uspehe in izpodrinil vse dotlejane vrste. Danes se v Savinjski dolini goji samo ta vrsta hmelja.

V Savinjski dolini se goji najboljši hmelj v Jugoslaviji, kajti hmelj v drugih predelih države po kvaliteti daleč zaostaja za savinjskim. To je tudi glavni vzrok, da se površina savinjskega hmelja ni dosti spreminjala in se je desetletja držala na višini okrog 2500 ha. Nemški okupatorji so med vojno uničili tri četrtine nasadov. Kot glavni producent hmelja je Nemčija vedno ljubosumno gledala na svojega nevarnega tekmeča in je tedaj kot okupator izrabila priliko, da se ga iznebi.

SLOVENSKI HMEJ V TUJINI

Večina slovenskega hmelja se izvažala, ker je potrebnja doma silna majhna. Že pred prvo svetovno vojno je bila Anglija glavni odjemalec; po prvi svetovni vojni pa tudi Združene države, ki so tedaj dane glavni potrošnik. Po drugi svetovni

vojni pa je znatne količine pravega slovenskega hmelja kupovala tudi Sovjetska zveza, ki je prav pri tem tudi pokazala svoj »prijateljski« način trgovanja; poleg tega pa hmelj izvažamo tudi v Kanado, Francijo, Belgijo, Južno Ameriko in na Daljni vzhod. Pred to vojno ni povprečna letna produkcija presegla 40–50.000 stotov, ki je sedaj takoj bil razprodan; ko bomo obnovili vsa hmeljišča, bomo s še smotnejšim gojenjem dosegli še večji donos.

SLEDVI VOJNE IZGINJAO

Že v prvem letu obnove so hmeljsko površino spet dvignili na 800 ha, v letošnjem letu pa že na polovico predvojne velikosti. Ker postaja hmelj vedno bolj važen izvozni artikel, smo letos pristopili k delu s ciljem, da obnovimo vsa hmeljišča, ki so obstojala pred vojno. Plan obnove obsega okrog 960 ha; plan so že razdelili na posamezne ljudske odbore in na kmetovalce. Sedaj jeseni je za rigoliranje — kakor imenujemo globoko oranje za hmeljeve nasade — najprikladnejši čas. Toda preoravanje samo še ni vse, treba je pripraviti, poleg ostalega, prekle in količe, ki jih rabijo več milijonov in ki jih bodo hmeljarji večinoma sami pripravili, deloma pa jim bodo pomagale tudi nekatere gozdne uprave.

Rigoliranje z živinsko vprego je kljub temu, da imajo posebne pluge za to zelo

bodo v tem tekmovalnosti nagradene. In sicer: tri najboljše brigade režijskih voznikov in tri brigade pogodbenih voznikov bodo prejele od 3000 do 7000 dinarjev ter od 5000 do 10.000 dinarjev.

V tem tekmovalnosti tekmujejo tudi lesnoindustrijski obrati, in sicer: v katerem LIO bodo najprej dosegli letni plan do 29. novembra, kje bodo vključili največ delavcev v brigadni način dela, kateri LIO bo oddal največ lesa za izvoz, v kateri proizvodni brigadi bo najbolj urejena notranja organizacija in kje bodo imeli najmanj neupravičenih izostankov. Tudi gozdarska avtopodjetja se pridružujejo tekmovalcem v gozdarstvu, prevozniku in lesnoindustrijskih obratih. Predvsem bodo žofej kamionov stremeli za tem, da bodo uporabljali nakladalne in razkladalne rampe, s pomočjo katerih so kamioni hitreje naloženi, kar omogoča večje število prevozov. Čeprav je sedaj že okoli 140 nakladalnih in razkladalnih ramp, pa jih uporabljajo le okoli 13. Avtopodjetja pa tekmujejo še: v uvedbi brigadnega načina, povečanju delovne discipline in v boljšem izkoriščanju prevoznih sredstev. Razen tega, torej v tekmovalnosti za večjo storilnost, pa kolektivi gozdnih avtopodjetij tekmujejo tudi pri sindikalnem delu. Tekmovalnost za izpolnitev plana do 29. novembra se pridružujejo tudi podjetja za promet z lesom. Tekmujejo v tem, da bodo planске naloge izvoza čimprej izpolnjene in da bodo odpremili vse zaloge lesa tudi iz zadržnega sektorja. Najboljša podjetja bodo nagradena.

Mogočeno tekmovalnost, ki je zajelo vse gozdarsko in žagarsko proizvodnjo, kaže že velike uspehe. Posamezna podjetja, gozdne brigade in lesnoindustrijski obrati napovedujejo že medsebojna tekmovalnost. Borba, da bo plan v tej panogi izpolnjen do 29. novembra, dokazuje visoko politično zavest vseh naših delovnih ljudi. Nobena obrekovanja in ustrahovanja ne bodo nikoli odvrnili naših delovnih ljudi, da bi v tej veličanstveni borbi za socialnem odstopili.

NOV PODVIG V SAVINJSKI DOLINI

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

Traktoristi pri delu za večji pridelek hmelja

<

MK LMS Ljubljana

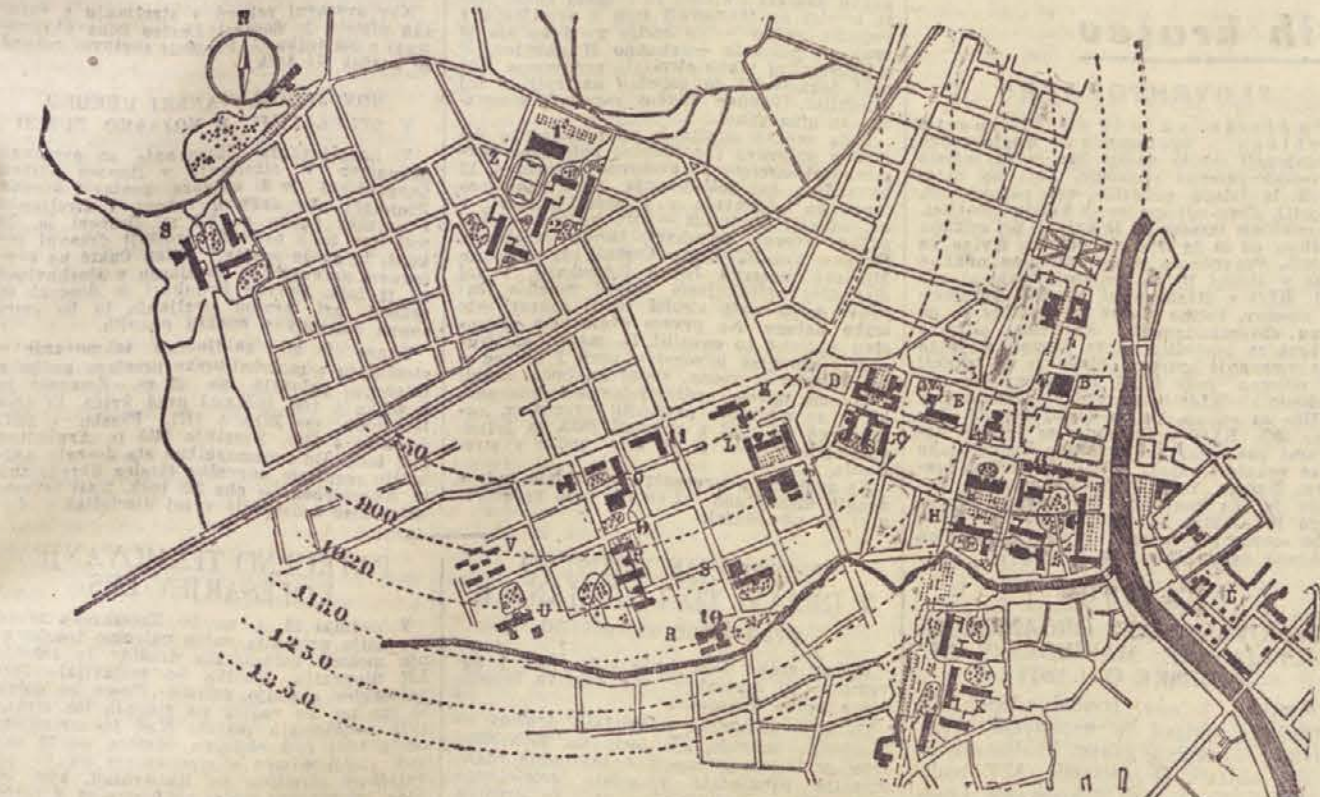
JUŽNI DEL CENTRA LJUBLJANE BO NAŠE UNIVERZITETNO MESTO

Od ustanovitve slovenske univerze leta 1919. pa do italijanske okupacije je bila borba za njene materialne pogoje, predvsem za predavalnice, seminarje, knjižnice in laboratorije, velik del borbe za univerzo sploh. Stara Jugoslavija je sicer ustanovila slovensko univerzo, ki je spadala med naše takratne poglavitne nacionalne zahteve, obenem pa vedno opuščala vse, kar bi novi univerzi dalo trden temelj. Za takratni Beograd je bila ljubljanska univerza samo začasna ustanova, ki bi ji prevelika stvarna podpora dala neželjeno dokončnost.

Tako je zgodovina univerzitetnih gradenj in naporov zanje obenem zgodovina univerze in njenega razvoja. Danes si je težko predstavljati bornost, zasili-

in mimo tega ni mogel nihče več. Beograjska vlada in slovenske politične stranke so proti svoji volji morale upoštevati akcijo, ki je politično postajala vedno pomembnejša. Dokazala je, da je težkega življenja slovenske univerze krivo predvsem centralistično zatiranje kulturnega napredka Slovencev. Vlada in domače politične stranke so zaradi pritiska razgibane javnosti končno morale spremeniti svoj odnos do naše univerze. Akcija je postala vedno bolj sredstvo za splošno politično aktivizacijo študentske mladine in pod vplivom svoje naraščajoče širine prisilila tudi svoje nasprotnike, da so jo podprli. Od celotnega programa Akcije, klinične bolnice, univerzitetne knjižnice, študentskih domov, ke-

kakem drugem mestu po vzoru tujih takih ureditev, življenje pa je pokazalo in vse je govorilo za to, da bi nadaljevali tam, kjer je končala Akcija, in da bi se ves nadaljnji stavni razvoj kompleksa visokih šol usmeril na južni del centra Ljubljane, v organično celoto, ki bi nadaljevala delo prvih dveh desetletij. Na tem področju smo našli dovolj mesta za nove ustanove, ki so se pričele graditi, in za vse tiste, ki jih bomo še potrebovali. Koncentracija vseh visokih šol tehničnih in historičnih ved, umetnostnih akademij, institutov Akademije znanosti in umetnosti, študentskih domov, klubov, uradov in stanovanj nameščenec v južnem delu centra Ljubljane in tega dela med mestom in Barjem

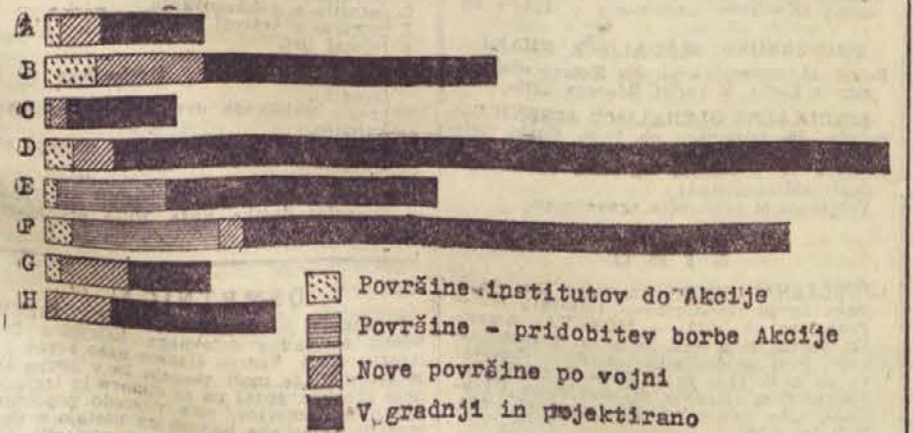

LEGENDA K SITUACIJI UNIVERZITETNIH POSLOPIJ

A — glavno univerzitetno poslopje, bivši deželni dvorec, preko ceste zgrajba biva realke. B — univerzitetna knjižnica. C — zgradbe novega kemijskega inštituta na kompleksu »stare tehnike«. D — strojni in montanisti, inštitut za bodočo povečavo proti Rimski cesti. E — rektorat in knjižnica Tehniške visoke šole. F — centralni klub in menza. G — kompleks umetnostnih visokih šol in arhitekture. Ob Ljubljanci glasbena, ob Gradaščici igraška akademija, ob Emoneki Akademija in šola za umetno obrt, ob Jakopičevem vrtu Akademija likovnih umetnosti. H — naravoslovni inštitut. K — metalurški inštitut. L — gradbeni inštitut. M — gospodarska fakulteta. R — hidrotehnični inštitut AZU. O — inštitut za jakit tok. P — inštitut za šibki tok. U — fizikalni inštitut AZU. V — stanovanja inštitutov AZU. C — stanovanja univerzitetnih učencev. S — inštitut agronomске, gozdarske in veterinarske fakultete, višje gori ob Večni poti gozdarski inštitut MG. Z — študentski dom I za 120 študentov z menzo. K — študentsko naselje II za 1200 študentov. Koncentrični krogi predstavljajo razdalje univerzitetnih inštitutov od študentskega naselja I v metrih.

nost in vse pomanjkljivosti delovnih prostorov v prvih desetih letih obstoja univerze je imela nekaj prostorov v drugem nadstropju bivšega deželnega dvorca za rektorat, dekanate, predavalnice in seminarje, tehnika par učilnic na Obrtni šoli, medicina pa za silno stredo v prosekuri deželne bolnišnice. Splošna želja in zahteva po lastni univerzi, ki je bila močnejša od nenaklonjenosti Beograda, je prvim organizatorjem dajala pogum, da so vztrajali in pričeli pripravljati gradnjo novih univerzitetnih poslopj s prispevki in darovi privatnih ustanov in posameznikov. Šele to je prisililo vlado, da je priložila malenkostne zneske, če ni hotela popolnoma očitno pokazati, da ji nova univerza ni ljuba in da ji nima volje pomagati.

Tako smo na neverjetno težaven način zgradili anatomski inštitut, poslopje stare tehnike in adaptirali klet ljubljanske realke za kemijski inštitut. Univerza v stvarih svojih zgradb ni mogla naprej. Po desetih letih obstoja in borbe za njen obstoj je bila končno nastanjena v deloma primernih prostorih v vsem deželnem dvorcu (od l. 1925.), tehnika na »stari tehniki« (od l. 1927.), v realčni kleti in v nedokončanem paviljonu deželnega doma nasproti »stare tehnike« (od l. 1927.). Kljub vsemu odporu Beograda, ki je za tehniko šele l. 1927. vstavlil prvi vso 350 tisoč dinarjev v redni proračun, so univerzitetne ustanove od desetletni inštitut imale vendar toliko prostorov, da je bilo splošno šolsko delo omogočeno, češar pa ne bi mogli reči o raziskovalnem, laboratorijskem in seminarjem delu, za katerega so potrebna večja sredstva. Neopretrgani razvoj univerze je zahteval vedno boljše delovnih pogojev, če ne bi hoteli, da bi se vse z muko zgrajeno podrla. Take razmere in večna negotovost so bili glavni vzroki stalne krize slovenske univerze, ki je postajala z vsakim semestrom težja. Vla-

Grafični pregled etajnih površin tehnike od ustanovitve in s perspektivo. A — arhitektura. B — gradbena. C — geodezija. D — elektro. E — strojna. F — kemija. G — montanistika. H — metalurgija.

da ni spremenila svojega odnosa do nje, ob politični stranki pa tudi nista imeli z univerzo večjih namenov kot tega, da jima služi za politični drobiž. Popolnoma nov način borbe za univerzo je pričela študentska mladina pod vodstvom njenega naprednega dela v okviru »Akcije za zgradbo univerzitetne biblioteka«. Akcija je na zborovanjih, v časopisu, brošurah, posebno pa v svojem glasilu »Akademski glas« postavila boj za univerzo, ki je že zvođen v modelovanja in deputacije, na široko, vseobčo osnovo. Javnost se je ob akciji razgibala, z novo silo se je prebudilo staro navdušenje Slovencev za svojo univerzo

in mimo tega ni mogel nihče več. Beograjska vlada in slovenske politične stranke so proti svoji volji morale upoštevati akcijo, ki je politično postajala vedno pomembnejša. Dokazala je, da je težkega življenja slovenske univerze krivo predvsem centralistično zatiranje kulturnega napredka Slovencev. Vlada in domače politične stranke so zaradi pritiska razgibane javnosti končno morale spremeniti svoj odnos do naše univerze. Akcija je postala vedno bolj sredstvo za splošno politično aktivizacijo študentske mladine in pod vplivom svoje naraščajoče širine prisilila tudi svoje nasprotnike, da so jo podprli. Od celotnega programa Akcije, klinične bolnice, univerzitetne knjižnice, študentskih domov, ke-

kakem drugem mestu po vzoru tujih takih ureditev, življenje pa je pokazalo in vse je govorilo za to, da bi nadaljevali tam, kjer je končala Akcija, in da bi se ves nadaljnji stavni razvoj kompleksa visokih šol usmeril na južni del centra Ljubljane, v organično celoto, ki bi nadaljevala delo prvih dveh desetletij. Na tem področju smo našli dovolj mesta za nove ustanove, ki so se pričele graditi, in za vse tiste, ki jih bomo še potrebovali. Koncentracija vseh visokih šol tehničnih in historičnih ved, umetnostnih akademij, institutov Akademije znanosti in umetnosti, študentskih domov, klubov, uradov in stanovanj nameščenec v južnem delu centra Ljubljane in tega dela med mestom in Barjem

Izpolnjevanje petletke ovirajo

Ali je še kdo med nami, ki ne spremlja izpolnjevanja petletnega plana z žitnim zanimanjem in se ne zaveda, da gre za graditev socializma? Izpolnitev petletke je stvar vse naše delovne skupnosti. Nešteti delovni kolektivi si zavedajo prizadevanje čim prej in čim bolj izpolniti svoje planske naloge ter so pripravljeni tudi na žrtve. Za izpolnitev plana potrebujemo številno delovno silo in energijo. Delo neštetih delavcev pospešujejo stroji. Pogonska energija nadomešča na tisoče delavcev. Brez nje bi bila velika armada delovnih kolektivov zvezanih rok. Brez pogonske energije bi se ne orile stroji. Ustapilo bi se delo v tovarnah in rudnikih. Za izpolnjevanje petletke moramo torej zagotoviti tudi dovolj pogonske energije. Tovarne in rudniki morajo prejemati dovolj električne energije, da bodo mogli izpolnjevati planske naloge.

Da bo naša industrija mogla neovirano izpolnjevati petletko, ji moramo zagotoviti dovolj električne energije pozimi. Vsakdo izmed nas more in mora pri tem sodelovati. Vsakdo izmed nas, ki je potrošnik električne energije, more mnogo prispevati, če varčuje z elektriko. To se pravi, če osaj ne razmetava električnega toka. Kilovatna ura stane pri nas le dinar v široki potrošnji. Električni tok je

življenjska potreba in se ga ne moremo popolnoma odnehati v gospodinjstvu. Toda ko ga rabimo, bi se morali stalno zavedati, da kilovatna ura električne energije ustvari v industriji za 150 din dobrin. Vrednost električne energije ukrade vsakdo, ki porabi brez nujne potrebe kilovatno uro toka.

Se peči škodljivi pa so zapravljivi električni toka zaradi tega, ker ogrožajo izpolnjevanje petletnega plana. Izpolnjevanje petletke ovira, kdor odvzame industriji električno energijo, ko brez potrebe pusti goriti po več žarnic; ko uporablja električne peči prav v urah največje potrebe po električni energiji, med največjo porabo; kdor uporablja kuhalnik, ko bi mogel kuhati v navadnem štedilniku — skupnost krade vsakdo, kdor porabi tudi najmanjšo količino električne energije brez potrebe. Poraba električne energije je zdaj v industriji že tako narasla, da je nujno zaustaviti nadaljnje naraščanje potrošnje v dosedanjem sorazmerju v gospodinjstvu. Dokler ne bodo začele obratovati nove elektrarne, ne bo mogoče povečati proizvodnje električne energije. Dollej pa mora industrija nemoteno napredovati. Zato bi bil zločin, če bi z zapravljanjem električnega toka v široki potrošnji ogrozili plan.

Zakaj v poličanskem okraju odkup krompirja ne napreduje

KLO, ki je do sedaj odkupil še največ krompirja v okraju, je Slov. Bistrica s 75%, kar pa je v primeru z nekaterimi drugimi okraji razmeroma malo. KLO Zg. Loznica je v roku oddaje oddal 60% in KLO Zabljek 45% — to so najboljši KLO-ji. Kaj pa ostali? V začetku tega meseca so v Laporju odkupili samo 0,5%, v Zbelovem 1%, v Lembergu 11%, v Kostivnici 14% in drugod tudi ne mnogo več. Kje iskati vzroke za tak neuspeh?

Krajevni ljudski odbori so nepravilno pristopili k razbitju plana, niso se posluževali spomladanskih poročil o setvi; plan so v večini KLO-jev razbijali administratorji, ne pa člani komisij in predstavnikov množičnih organizacij. V Makolah na primer se predsednik in tajnik izgovarjata eden na drugega, administrator pa na tajnika — in uspeh — 50 kmetov sploh niso obremenili! Na KLO-ju v

Šentovcu pravijo, da plana ne bodo mogli doseči, da krompirja ni, čeprav bi zaradi večjega hektarskega donosa to morali doseči.

V Tepanju KLO do 4. novembra še ni izdal kmetovalcem odločbe o obvezni oddaji, kar bi moral storiti že do 4. oktobra! Nekateri kraji so spomladaj poslali nerealna poročila o setvi krompirja. Taki in podobni nedostatki povsod ovirajo odkup.

Glavni vzrok pravega odkupa pa je nesodelovanje množičnih organizacij in premajhna aktivnost odkupnih podjetij. Poverjenstvo za državne nabave ni dobro razbilo plana in niso kontrolirali dela krajevnih odborov.

V poličanskem okraju, prav posebno pa v KLO-ju, ki so izpolnili najmanj plana, bodo morali odpraviti vse nedostatke, ki ovirajo odkup krompirja, in le tako bodo dosegli boljše uspehe.

S PRAVILNO UVEDBO OBVEZNE REJE ŽIVINE BOMO DOSEGLI VELIKE USPEHE

Obvezna reja živine na podlagi uredbe pomeni pomemben ukrep za izpolnitev planarja kmetijske proizvodnje. Da pa bo naše kmetijstvo začelo izpolnjevati živinorejski plan in da bo opravilo tudi dobro svoje letošnje proizvodne naloge,

je treba posvetiti največjo pozornost uvajanju obvezne reje živine po posameznih okrajih in na področju krajevnih ljudskih odborov.

Tega se na mnogih okrajnih ljudskih odborih niso dovolj zavedali in so delali velike napake že pri razdelitvi plana. Naloge niso reševali s političnogospodarskega stališča, ampak so delo usmerjali po administraciji. Tako so morali na primer v ilirekobiški okraju celo izpreminjati živinorejske rajone. Ko so sklicali konferenco tajništva krajevnih ljudskih odborov, tudi niso izpolnili naloge. To je razumljivo, ker je na krajevnih ljudskih odborih dolžan plan le referent za živinorejo, brez sodelovanja izvršnega odbora. Pa tudi v sezonskem okraju so slabo opravljali naloge, saj so se proti odločbam obvezne reje živine pritoževali povečini mali kmetje. V novomeškem okraju pa živinorejskega plana sploh niso dosegli. Tako so na primer v St. Jerneju izmed 758 planiranih goved določili rejo le za 595, izmed 1200 prašičev pa samo 777. Krajevni ljudski odbori v jeseniškem okraju, na primer v Brezjah, pa so delali grobe napake, ker niso upoštevali krmne baze pri večjih poselitvah, ki so jim predpisovali le dosedanje število živine ali pa celo nižje.

Dela krajevnih ljudskih odborov niso dovolj nadzirala okrajna poverjenstva za kmetijstvo. Zato na primer v krajevnem ljudskem odboru v Zabljeku (poličanski okraj) plana sploh niso pregledali in je do sredi oktobra ležal v miznici. KLO v Donačji gori je namesto 100 gospodarstvom izdal odločbe le desetim, češ da drugi že redijo dovolj živine. Poverjenstvo za kmetijstvo v murskoseboškem okraju pa ni sicerbalo, da bi pravilno razmestili plemenjake.

Noben pregledan KLO nima pregleda, kako gospodarstva izpolnjujejo časovni plan za rejo. Izpolnjevanje živinorejskega plana je treba vsakekor skrbno spremljati. Zato pa morajo tudi naprej odpraviti vse napake in rešiti takoj vse pritožbe. Toda pritožb ne smejo reševati administrativno kakor v kočevskem okraju, ampak na vaskih sestankih. Ob tej priliki bo mogoče tudi razkrinkavati špekulante, ki zanemarjajo rejo živine.

Tudi oblastni organi in odkupna podjetja ne smejo držati križem rok. Ugotoviti je treba zlasti, kaj delajo okrajne komisije za odoro plemenske živine, ki ponekod svoje delo prepuščajo nakupovalcem. Zato se je moglo dogajati, na primer v Celju, da so pošiljali jalove krave v zadrugo, plemenske pa v zakol. Če bomo pritegnili ljudstvo, da bo sodelovalo pri razdeljevanju obveznosti, epremanju plana in nadzorstvu, bo šele dano jamstvo, da bodo kmetje sprejeli plan obvezne reje živine v resnici kot svoj in ga skušali čimprej doseči. Tako bo mogoče tudi razkrinkovati špekulante in zavirače plana. Pri tem bo mogla precej pomagati ljudska inspekcija. Dolžnost političnih aktivistov je tudi, da v zvezi z živinorejskim planom pojasnijo ljudem novo uredbo o odkupu živine in prašičev za prihodnje leto.

KRSTNA PREDSTAVA nove slovenske opere v Mariboru

V nedeljo 6. novembra je bila v mariborski operi prvič izvedena nova slovenska opera »Višnjani«, ki jo je skladatelj Heribert Svetel napisal po libreto F. Govekarja in režiserja P. Golovina. Libreto zajema snov iz znane Jurčičeve »Kozlovke sodeb v Višnji gori«. V glavnih vlogah so nastopili E. Merlak, M. Gregorin, J. Igličeva, A. Tumova, M. Kristančič in M. Dolničar. Dirigiral je avtor sam. O delu bomo v kratkem še poročali.

Kako živi madžarska narodna manjšina v Prekmurju

V stari Jugoslaviji je bilo v območju Dol. Lendave naseljenih okrog 14.000 Madžarov. Tedanji režim je madžarsko narodno manjšino povsod le zapostavljal. Brezposelnost, ki je takrat vladala v veji državi, je bila tu še bolj izrazita in je moralo okrog 3000 Madžarov zapustiti svoje domove in oditi v tujino.

Dolca pa se je spremenilo stanje madžarske manjšine po osvoboditvi. Prav tako kot ostali jugoslovanski narodi, je tudi njim po ustavi zagotovljena enakopravnost. Nič več se jim ni treba bati brezposelnosti. Večina njih je danes že zaposlena pri »Nafti« in »Splošno-gradbenem podjetju« in še se iz dneva v dan prijavljajo novi delavci v produkcijo. Pri svojem dosedanjem delu so se še povsod izkazali kot zelo dobri delavci, zlasti pa še pri »Nafti«.

Takoj po osvoboditvi je tudi madžarska manjšina volila svoje zastopnike v KLO-je. Ker pa v tem še niso bili dovolj izkušeni, so jih bivši bogataši, znani prevariti ter so se ponovno vrnili v njihove odbore ter pričeli s starim razdiralnim delom med ljudstvom. Toda pošteno madžarsko ljudstvo jih je kmalu razkrinkalo, na njihova mesta pa izvolilo poštene delovne ljudi.

Ljudska oblast daje madžarskemu ljudstvu tudi vso možnost prosvetnega in kulturnega razvoja. V 11 šolah se načrtno poučujejo vsi predmeti v madžarskem jeziku. Lani je bil odprt tudi že en razred gimnazije z madžarskim poukom, letos pa še drugi s tremi oddelki. Meseca oktobra letos se je pričelo tudi poučevanje v večerni gimnaziji za odrasle, ki jo poseša stalno 26 do 30 ljudi. Preko

zime bodo v vseh krajih tudi izobraževalni tečaji.

Veliko zanimanja je madžarsko ljudstvo pokazalo za razne knjige in brošure, ki jih dobivajo iz Novega Sada v madžarskem tisku. Vsaka vas ima svojo knjižnico, ki se je ljudstvo zelo rado poslužuje. Knjige, poslane v trgovino »Naša knjiga«, takoj vse pokupijo ter jih z zanimanjem prebirajo. Izrazili so samo željo, da bi izšlo tudi čim več leposlovnih knjig, kar jim je založba v Novem Sadu tudi že obljubila.

Veliko pažnjo polagajo na kulturno-prosvetno delo, pri čemer se zlasti oslanjajo na svoje tradicionalne narodne plese in pesmi. Iz Novega Sada so dobili večje število novih sodobnih iger, ki se jih že uče. Ustanovljeni imajo že pet kulturno-umetniških društev, ki so se od lani že prav lepo razvila. Da je delo KUD-ov res uspešno, je dokaz že to, da je bila folklorna skupina na mladinskem festivalu v Ljubljani ena izmed najboljših in je dobila nagrado. V folklorni skupini sodeluje stalno do 15 članov. Zelo agilno je društvo »Petšči« v Dolini, ki je izvedlo že več uspešnih predstav.

Madžarska narodna manjšina doživlja sedaj skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi lepše čase, kot jih je kdaj koli v zgodovini. Vsi Madžari se zavedajo, da jim je to svoboda in enakopravnost, ki jo uživajo pri nas, priborila KPJ in njen voditelj tovariš Tito, zato so tudi nepopustljivi v borbi za socializem in za razkrinkavanje reakcionarnih tipov v naši državi. Hkrati pa se vztrajno bore proti klevetam Informbiroja, med katerimi so med najograbnejši prav klevete madžarske države.

